

Samhällets Styvbarns kunskapsbank

Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten (SOU 2008:18)

Samhällets Styvbarns remissvar 25 sept. 2008

Samhällets Styvbarn inbjöds den 30 maj 2008 av Socialdepartementet att lämna remissvar på betänkandet "Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten – till nytta för brukaren". Denna utredning finns på regeringens webbplats:

<http://www.regeringen.se/sb/d/10057/a/100551>

Betänkandets bakgrund är denna:

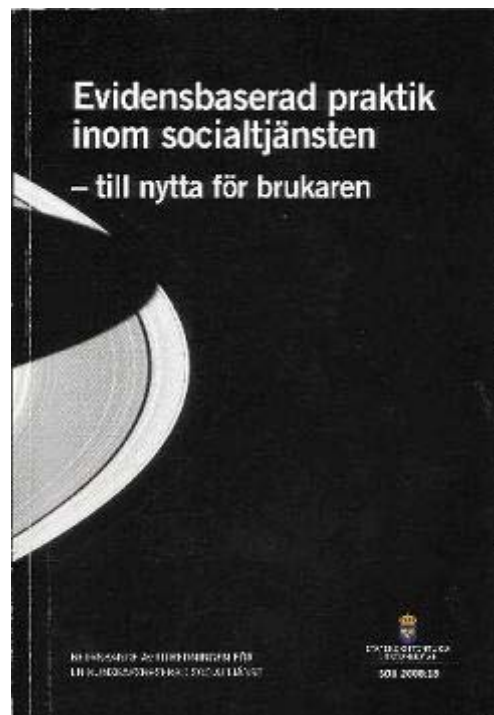
Vid regeringssammanträde 20 juni 2007 fattades beslut om att kalla en särskild utredare för att analysera och lämna förslag om kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten. Inom socialtjänsten har en mångfald olika metoder och projekt använts i arbetet, men vanligen utan att man i efterhand kunnat kontrollera om de verkligen varit framgångsrika. De utvärderingar som ändå gjorts har ofta inte gått att jämföra med varandra. I kommittédirektivet skrev regeringen:

"Det är otillfredsställande att det sociala arbetet i så begränsad utsträckning bygger på kunskap om effekten av olika insatser, arbetssätt och metoder och i allt för hög utsträckning vilar på tradition och icke vetenskapligt förankrade uppfattningar."

Enkelt uttryckt så har man inte vetat om de metoder socialtjänsten använt är de bästa för att uppnå resultat. Eftersom socialtjänsten kostar stora belopp varje år så är det viktigt att pengarna används på bästa möjliga sätt. År 2006 uppgick kommunernas kostnader för socialtjänsten till 156 miljarder kr. Samma år avsatte staten ungefär två miljarder kronor för kunskaps- och utvecklingsarbete inom socialtjänsten, dvs. arbete med att ta fram metoder, göra speciella insatser eller projekt, och att utvärdera resultaten. Problemet är att man inte riktigt vet om det man fått för dessa två miljarder ur statskassan verkligen är det bästa möjliga.

Folkhälsominister Maria Larsson fick i uppdrag att tillsätta en utredare, vilken blev generaldirektör Kerstin Wigzell. Wigzell knöt till utredningen en tiotal sakkunniga och experter, med vars hjälp utredningen gjordes klar i februari 2008. Den 30 maj sändes utredningen ut till remissinstanserna, vilka hade att svara innan den 30 september 2008.

Nedan följer Samhällets Styvbarns svar.

Yttrande över "Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten – till nytta för brukaren. Betänkande av Utredningen för en kunskapsbaserad socialtjänst" (SOU 2008:18).

Föreningen Samhällets Styvbarn har inbjudits att lämna synpunkter på betänkandet "Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten – till nytta för brukaren". Vi väljer att lämna våra synpunkter som kommentarer till betänkandets avslutande förslag.

Sammanfattning

Föreningen delar utredningens uppfattning att socialtjänsten i för liten utsträckning baserar sitt arbete på kunskap om effekterna av olika insatser, arbetssätt och metoder. I likhet med utredningen anser vi att socialtjänstens kunskapsbas måste utvecklas och grundas på en evidensbaserad praktik, dvs. en sammanvägning av brukarens erfarenheter, den professionelles expertis samt bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap.

Utredningen och dess förslag är ett viktigt steg mot en sådan evidensbaserad praktik. Vi vill som särskilt viktiga delar i detta förslag framhålla brukarperspektivet, vetenskapligt utförda uppföljningar, samt långsiktighet i engagemanget från stat och huvudmän.

Föreningen anser som utredningen (kap. 7-8) att en koncentring av resurserna för forskning och utveckling av arbetssätt och metoder är att föredra framför dagens fragmentering. Likaså att detta förutsätter utvecklandet av relevant statistik och terminologi.

Föreningen bedömer att den skisserade finansieringen genom omfördelning av anslag är en framkomlig väg. Vi vill dock understryka att detta inte får gå ut över stödet till brukarorganisationer, då detta skulle motverka målet om en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten.

Utredningens förslag

Utredningen presenterar (kap. 9) ett antal förslag som inom relativt kort tid kan sjösättas som ett första led mot det mera långsiktiga målet att få till stånd en evidensbaserad socialtjänst. Inledningsvis berör utredningen några frågor som sammanhänger med en god socialtjänst, men som till följd av kommittedirektivet inte kunnat behandlas. Av dessa vill också vi understryka behovet av ett tydligare personligt ansvar för socialtjänstens personal, samt behovet av specialisering. Detta senare anser vi vara viktigt inte minst när det görs utredningar inför omhändertagande av barn enligt socialtjänst- och LVU-lagarna.

9.1. Huvudmännens ansvar för en evidensbaserad praktik

9.2. Statens ansvar för kunskapsutvecklingen

Vi instämmer i utredningens bedömning att det är kommunerna som ansvarar för att socialtjänstens praktik blir evidensbaserad. Vi instämmer också i utredningens uppfattning att många kommuner inte på egen hand kan klara detta, så att ett statligt stöd även fortsättningsvis är av nöden.

9.3. Långsiktig gemensam strategi

Vi instämmer i utredningens förslag att det bör tecknas återkommande avtal mellan Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, om utveckling, utformning och finansiering av arbetet för kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten.

9.3.1. Avtalens utformning och innehåll

Vi vill särskilt påpeka att brukarinflytandet i utformningen av dessa avtal inte bara får bli vackra ord, utan att Regering och SKL aktivt söker engagera relevanta brukarföreträdare i utformning och utvärdering av dessa avtal.

9.4. Utformning av nationella projekt

Vi anser att nationella projekt för utveckling av metoder och arbetssätt inom specifika delar av socialtjänstens område är att föredra framför en mängd mindre satsningar som idag. Framförallt kommer väl genomförda nationella projekt att kunna generera vetenskapligt säkerställda utvärderingar, till skillnad från vad som många gånger är fallet idag.

Vi vill framför allt framhålla att det skulle behövas ett nationellt långsiktigt projekt för att vetenskapligt utvärdera metoder och resultat vid socialtjänstens arbete med barn och unga, inte minst vid samhällets omhändertagande av barn enligt socialtjänst- och LVU-lagarna, familjehemsplacering, etc.

9.5. Stöd till forskning

Vi stöder förslaget om att avsätta rejält tilltagna medel för forskning kring kvalitet, resultat och effektivitet i socialtjänsten.

Vi vill dock understryka vikten av att dessa medel, vare sig de förläggs hos Forskningsrådet för Arbetsliv och Socialvetenskap eller någon annanstans, verkligen öronmärks för forskning på det angivna området och inte kommer att finansiera forskning som bara perifert berör området.

9.6. Satsningar på den högre utbildningen

Vi instämmer i utredningens förslag att socionomutbildningen på magister- och master-nivåerna borde kunna specialiseras mot olika verksamhetsfält. Det vore bra om behovet av detta utvärderades av Högskoleverket.

Vi finner det anmärkningsvärt att det idag ofta saknas strukturer som premierar vidareutbildning och kompetensutveckling inom socialtjänsten. Utredningens förslag att sådant skulle kunna ske inom ramen för de föreslagna avtalen mellan Regering och SKL vill vi därför tillstyrka. Vi tror också att det många gånger kan bli bättre specialister av dem som vidareutbildar sig, än av dem som specialiserar sig redan på högskolan och kanske sedan upptäcker att de specialiserade sig ”fel”.

9.7. Kostnader och finansiering

Så långt vi kan bedöma så är det en framkomlig finansieringsväg som utredningen anvisar. En mängd olika anslag till en mängd olika projekt vilka många gånger inte kan vetenskapligt utvärderas, kan med fördel efter hand omfördelas till att bekosta utvärderingsbara projekt inom ramen för avtal mellan Regering och SKL.

Bland de anslagsområden som utredningen utpekar som möjliga att omfördela är 18:1, ”Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.”. Vi vill rikta uppmärksamhet på att inom detta anslag (18:1) ingår, som anslagspost 3, ”Bidrag till organisationer på det sociala området”. Här finns statliga bidrag, disponerade av Socialstyrelsen, som går till bland annat brukarorganisationer. Det vore olyckligt om dessa anslag försvann vid en sådan omfördelning som utredningen föreslår. Försvinner dessa anslag så motverkar det dessutom utredningens intentioner att inkludera brukarinflytande i utvecklingen av en evidensbaserad praktik inom soci-

altjänsten.

Vi vill därför kraftigt understryka vikten av att statens anslag via Socialstyrelsen till brukarorganisationerna bibehålles.

Detta remissvar har utarbetats av fil.dr Benny Jacobsson, Samhällets Styvbarns styrelse, och uttrycker styrelsens uppfattning.

På uppdrag av Föreningen Samhällets Styvbarn, Stockholm den 25 september 2008,

/Linda Styf/

Ordförande

/BJ